



เรื่อง ระบำชากกังราว



รายละเอียด

บทนำ

ระบำชากกังราว เป็นการแสดงนาฏศิลป์ชุดหนึ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นการแสดง ที่สื่อความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรโดยมีการริเริ่มแนวคิดสร้างชุดระบำชากกังราว เมื่อปี พ.ศ. 2535 และพัฒนามาตามลำดับ ทั้งท่วงทีลีลาท่ารำ เพลง เครื่องแต่งกายให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะการแสดงชุดนี้ เพื่อนำไปแสดง ในงานศิลปวัฒนธรรมและแสดงในโอกาสต่างๆ เช่นงานต้อนรับแขกผู้มาเยือนจังหวัดกำแพงเพชร การแสดงเพื่อเผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรมระดับจังหวัด ระดับชาติ และระดับนานาชาติในการจัดการแสดงเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ชมการแสดงและมีการประเมินความพึงพอใจ รวมทั้งเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ เพื่อมาประเมินผลความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสมบูรณ์ของรูปแบบการแสดงระบำ รวมถึงความถูกต้อง ด้านเนื้อหา ท่ารำ เพลง การแต่งกาย การแปรแถวและองค์ประกอบๆ ในการสร้างชุดการแสดงระบำชากกังราว ได้ถ่ายทอดความรู้และวิธีการแสดงให้กับ คณะครูในเขตพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรและได้นำชุดการแสดงระบำชากกังราวเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยมอบหมายให้คณะครูนำการแสดงระบำชากกังราวไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในโรงเรียน



นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดระบำชาวกังราวให้กับเยาวชนในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างต่อเนื่อง ระบำชาวกังราวได้จัดทำบันทึกวีดิทัศน์ทำรำ และวิธีการสอนถ่ายทอดทำรำ จัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อสามารถนำไปใช้เป็นคู่มือในการฝึกปฏิบัติและเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจต่อไป

จุดประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1. เพื่อให้เกิดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อใช้การแสดงระบำชาวกังราวการแสดงในโอกาสต่างๆ

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน

1. การศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของการแสดง
2. การศึกษารูปแบบการแสดง “ระบำชาวกังราว”
 - 2.1 การออกแบบเครื่องแต่งกาย
 - 2.2 ออกแบบทำรำ
 - 2.3 เพลงประกอบและวงดนตรี
 - 2.4 ออกแบบรูปแบบแถว
3. การดำเนินการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย
4. การดำเนินการเผยแพร่ชุดการแสดง “ระบำชาวกังราว” และจัดทำสื่อเผยแพร่ เช่น วีดิทัศน์ และรูปเล่มเอกสาร

สรุปผลการสร้างสรรค์ผลงาน

1. ผลของการศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของการแสดง

สืบเนื่องจากในปี พ.ศ. 2529-2531 สถาบันได้รับเชิญจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้ไปเผยแพร่วัฒนธรรม ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีข้อกำหนดให้แต่ละจังหวัดนำชุดการแสดงที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด การแสดงที่สื่อความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรในขณะนั้นมีการแสดงพื้นบ้าน เช่น รำโทน ระบำ ก. ไก่ รำคล้องช้าง ได้นำไปแสดง ปรากฏว่าได้รับความพึงพอใจของผู้ชมระดับหนึ่ง

ดังนั้น ภาควิชานาฏศิลป์จึงได้ริเริ่มคิดประดิษฐ์ระบำชุดใหม่ขึ้น เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร ในปี พ.ศ. 2535 โดยศึกษาข้อมูลการคิดประดิษฐ์ทำรำ การตั้งชื่อชุดการแสดงการสร้างเครื่องแต่งกาย เพลงประกอบการแสดง จึงได้มาซึ่ง “ระบำชาวกังราว”

การพัฒนาชุดการแสดง “ระบำชาวกังราว” โดยระบำชาวกังราวได้พัฒนามาเป็นระยะ เช่น ด้านทำรำได้ปรับเปลี่ยนท่ารำบางท่าให้ง่ายขึ้นเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้รำ เพราะบางครั้งนักแสดงไม่ใช่นักศึกษาโปรแกรม นาฏศิลป์และการละครโดยตรง ด้านเครื่องแต่งกาย ปรับ- เปลี่ยนสีให้งดงามยิ่งขึ้นส่วนเครื่องประดับได้ศึกษา



ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เพิ่มเติมและพัฒนาให้นักแสดงสวมเครื่องประดับให้งดงามยิ่งขึ้น

ชื่อชุดการแสดง ตั้งชื่อชุดการแสดงตามประวัติศาสตร์ของกำแพงเพชร เดิมชื่อว่าเมืองชากังราว และเปลี่ยนเรียกชื่อเป็นกำแพงเพชร ภายหลังเพราะฉะนั้นการตั้งชื่อชุดการแสดง จึงมีความจำเป็นในการที่จะบ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของชุดการแสดงได้อย่างชัดเจน

2. การศึกษารูปแบบการแสดง “ระบำชากังราว”

2.1 การออกแบบเครื่องแต่งกาย แรงบันดาลใจในการประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย ได้มาจากรูปทิวสตรีในพิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดกำแพงเพชร และเครื่องแต่งกายระบำ ชากังราว ออกแบบเครื่องแต่งกายโดยอาจารย์รุ่งธรรม ธรรมปิยานันท์ อาจารย์ผู้สอนประจำวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

2.2 การออกแบบท่ารำ ได้นำภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำและได้แนวคิดการนำท่าทางจากพุทธลีลาที่เป็นลักษณะเด่น เช่น ท่าปางลีลา ปางประทานพร ปางเปิดโลก นำมาคิดประดิษฐ์เป็นนาฏลีลาท่ารำที่สวยงาม

2.3 เพลงประกอบและวงดนตรี การบรรจุเพลงโดย ดร.ศิริชัยชาญ พักจำรูญ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในขณะนั้น ตำแหน่งก่อนเกษียณอายุราชการ คือ อธิบดีกรมศิลปากร

เพลงระบำชากังราว

ท่อน 1

---- ---ชช ---ล -ท-ด -รดท -ด-- รดลล -ร-ม-
---- ---- -ร-ม -ฟ-ช -ลชฟ -ช-- ลลลล -ด-ล
--ดัด รัดลล --ลล ดลลล --ชช ลชมช --มม ชมรม
---ช ---ด -ท-ล -ช-ม --ชล ดรมช มรดร มช-ด

ท่อน 2

ชชชช (ชชชช) ดดดด (ดดดด) ดัดดัด (ดัดดัด) ทลลล ทดร์มี
---ด ---ล ---ช ---ม ---ร ---ม ลชมช ลชดล
--ดัด รัดลล --ลล ดลลล --ชช ลชมช --มม ชมรม
---ช ---ด -ท-ล -ช-ม --ชล ดรมช มรดร มช-ด

ชั้นเดียว/ท่อน 1

-ดดด -ช-ด รดชด -ร-ม --รม ฟชฟช ลลลล -ด-ล
--ดัด รัดลล --ลล ดลลล --ชช ลชมช --มม ชมรม

ท่อน 2



ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

-ดตด -ข-ด รัดชด -ร-ม --ดล ชมชม --รม ชลชล
--มร ดลดล --ดล ชมชม --ชล ดรมช มรดร มช-ด

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุด “ระบำชากกังราว” ในช่วงปีพายุ

2.4 การแปรแถว การแปรรูปแบบแถวในการแสดงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการแสดงระบำทุกชุดการแสดง ระบำชากกังราวมีรูปแบบการแปรแถว โดยรวม 24 รูปแบบ อาทิ แถววิคควา แถวตอน แถวตั้งซุ้ม แถวครึ่งวงกลม แถววงกลม แถวเฉียง ฯลฯ

3. การดำเนินการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย

การดำเนินการวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2552 เพื่อเป็นการจัดรูปแบบการแสดงให้เกิดมาตรฐานนาฏศิลป์และเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์มาวิพากษ์ ประกอบด้วย

1. รศ.ฉันทนา เอี่ยมสกุล จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. รศ.นิสา เมสานนท์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
3. รศ.อมรา กล้าเจริญ ข้าราชการบำนาญ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การดำเนินการเผยแพร่ชุดการแสดง “ระบำชากกังราว” และจัดทำสื่อเผยแพร่ เช่น วีดิทัศน์ และรูปเล่มเอกสาร

การเผยแพร่ชุดการแสดง “ระบำชากกังราว”

ระดับประเทศ

- เผยแพร่โดยเป็นตัวแทนกาชาดจังหวัดภาคเหนือ รำหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ จังหวัดชลบุรี พ.ศ.2537

- เผยแพร่การแสดงในจังหวัดกำแพงเพชรในโอกาสงานเทศกาลต่างๆ
- เผยแพร่การแสดงในต่างจังหวัดตามโอกาสงานต่างๆ
- การแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดและในโอกาสงานประเพณีต่างๆ
- เผยแพร่ในการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา
- เผยแพร่การแสดงในสื่อโทรทัศน์ท้องถิ่นและระดับประเทศ

ระดับต่างประเทศ

- ปี พ.ศ. 2557 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศอินโดนีเซีย
- ปี พ.ศ. 2556 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศเวียดนาม
- ปี พ.ศ. 2554 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศไต้หวัน และสาธารณรัฐประชาชนจีน



ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

- ปี พ.ศ. 2553 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศสวีเดน ประเทศตุรกี และประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปี พ.ศ. 2550 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศตุรกี
- ปี พ.ศ. 2548-2549 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปี พ.ศ. 2547 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ประเทศสิงคโปร์
- ปี พ.ศ. 2546 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศสวีเดน และประเทศเดนมาร์ก
- ปี พ.ศ. 2545 เผยแพร่งานวัฒนธรรม ททท. ณ ประเทศกรีซ

ผลของการสร้างสรรค์

เป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยยึดหลักรูปแบบโครงสร้างของระบำ คือ มีจำนวนคนรำมากกว่า 2 คนขึ้นไป มีการแปรแถวที่สวยงาม มีท่ารำ เพลง ดนตรี เครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดกำแพงเพชร

ข้อเสนอแนะ

ในการนำการแสดงชุดนี้ไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ สามารถปรับ เพิ่มจำนวนคนได้ตามความเหมาะสมของสถานที่ในการแสดง และควรแต่งกายให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ และควรมีการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ขึ้น เป็นการเพิ่มและพัฒนาารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ให้มีความหลากหลายและยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของนาฏศิลป์อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ระบำชากังราว นาฏศิลป์ กำแพงเพชร

ที่มา : <https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=ระบำชากังราว>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-07-19

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2125&code_db=610004&code_type=01